

Oppfølging av Sannhets- og forsoningskommisjonen rapport

«Sannhet og forsoning

- grunnlag for et oppgjør med fornorskningsspolitikk og urett mot samer, kvener/norskfinner og skogfinner»

Hilde Elvine Bjørnå

Litt om rapporten

- Levert 1. juni 2023
- Et oppgjør med fornorskingspolitikken og den urett som er begått.
- Del II Historisk kartlegging
- 5 pillarer for forsoning:
 - Kunnskap og formidling
 - Språk
 - Kultur
 - Forebygging av konflikter
 - Implementering av regelverk

Kunnskap og formidling

- Foreslår et nasjonalt kompetansesenter om fornorskningsspolitikk og urett.
- Ansvar for forskning, dokumentasjon, formidling og forsoningsarbeid.
- Stort behov for mer kunnskap om urfolk og nasjonale minoriteter.
- Befolkningens generelle kunnskap om skogfinner, samer, kvener er svært mangelfull.
- Oppfordrer andre samfunnsaktører om å bidra, og å ta ansvar for kunnskapsutvikling og formidling av historie og kultur.
- Reduksjon av diskriminering og hets.

Arkivenes samfunnsoppdrag

VERDENS-ERKLÆRINGEN OM ARKIVER

Declaration adopted by the 36th session of the General Conference of UNESCO

ica International Council on Archives

Arkiver dokumenterer beslutninger, handlinger og minner. Arkiver er en **unik og uerstattelig** arv som overføres fra **generasjon til generasjon**. Arkiver forvaltes fra de blir til, for å **bevare** deres verdi og meningsinnhold. De er **autoritative** informasjonskilder som understøtter **pålitelige** og **transparente** administrative prosesser. De spiller en **vesentlig** rolle i samfunnsutviklingen ved at de sikrer og bidrar til individets og fellesskapets **hukommelse**. Åpen tilgang til arkiver beriker **kunnskapen** om samfunnet, fremmer **demokrati**, beskytter innbyggernes **rettigheter** og bedrer **livskvaliteten**.

Med bakgrunn i dette anerkjenner vi

- arkivenes unike kvalitet som autentisk dokumentasjon av administrative, kulturelle og intellektuelle aktiviteter, og som spillebidde av samfunnsutviklingen;
- arkivenes avgjørende betydning for å støtte virksomhetens effektivitet, ansvar og transparens, for å beskytte innbyggernes rettigheter, for å etablere individuell og kollektiv hukommelse, for å forstå fortiden og for å dokumentere nåtiden med tanke på framtidige tiltak;
- arkivenes mangfold som spor fra alle områder av menneskelig aktivitet;
- arkivenes mangfold av formater, inkludert papir, elektronisk, audiovisuelle og andre typer;
- arkivernes rolle som profesjonelle fagpersoner med grunnleggende og spesialisert utdanning, som tjener sitt samfunn ved å bidra til at arkiver blir skapt, og ved å velge ut, forvalte og gjøre arkivmaterialet tilgjengelig for bruk;
- det kollektive ansvaret alle har – innbyggere, offentlig ansatte og beslutningstakere, eiere eller innehavere av offentlige eller private arkiver, og arkivarer og andre informasjonsspesialister – i forvaltningen av arkiver.

Derfor forplikter vi oss til å samarbeide for at

- hensiktsmessige nasjonale arkivprinsipper og -lover vedtas og håndheves;
- forvaltningen av arkiver verdssettes og utføres på en kompetent måte av alle organer, private eller offentlige, som skaper og bruker arkiver i sin daglige virksomhet;
- tilstrekkelige ressurser tilordnes for å oppnå en best mulig forvaltning av arkiver, inkludert tilsetning av profesjonelle fagpersoner;
- arkiver forvaltes og bevares på en måte som sikrer deres autentisitet, pålitelighet, integritet og brukervennlighet;
- arkiver gjøres tilgjengelig for alle, samtidig som man respekterer relevante lover og rettighetene til enkeltpersoner, arkivskapere, eiere og brukere;
- arkiver brukes til å bidra til å fremme ansvarlig samfunnsengasjement.

Vedtatt av generalforsamlingen i ICA (The International Council on Archives) i Oslo, september 2010. Godkjent i den 36. sesjon av Generalkonferansen i Unesco, Paris november 2011.

ARKIVVERKET RIKSARKIVET OG STATSARKIVENE

ARKIVAR FORENINGEN

KULTURRÅDET Arts Council Norway

FAGFORBUNDET

norsk arkivråd

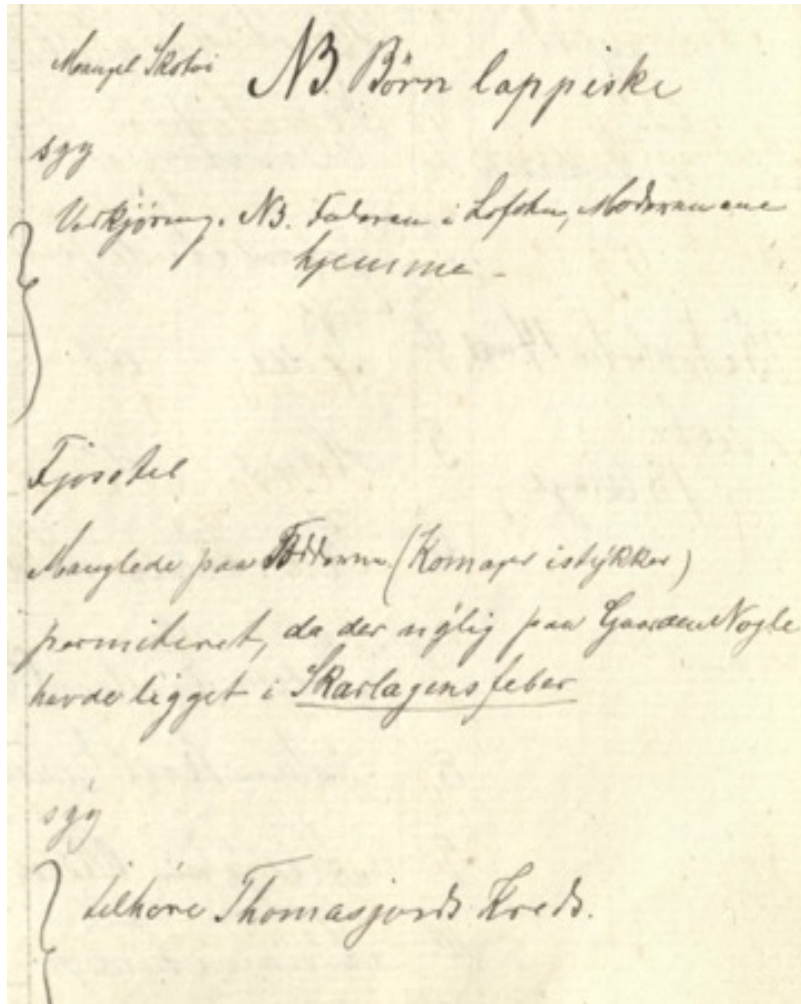
LLP Landsløst for kultur og prosjekt

KS

«Åpen tilgang til arkiver beriker kunnskapen om samfunnet, fremmer demokrati, beskytter innbyggernes rettigheter og bedrer livskvaliteten»

«Derfor forplikter vi oss til å samarbeide for at arkiver gjøres tilgjengelig for alle, samtidig som man respekterer relevant lover og rettighetene til enkeltpersoner, arkivskapere, eiere og brukere»

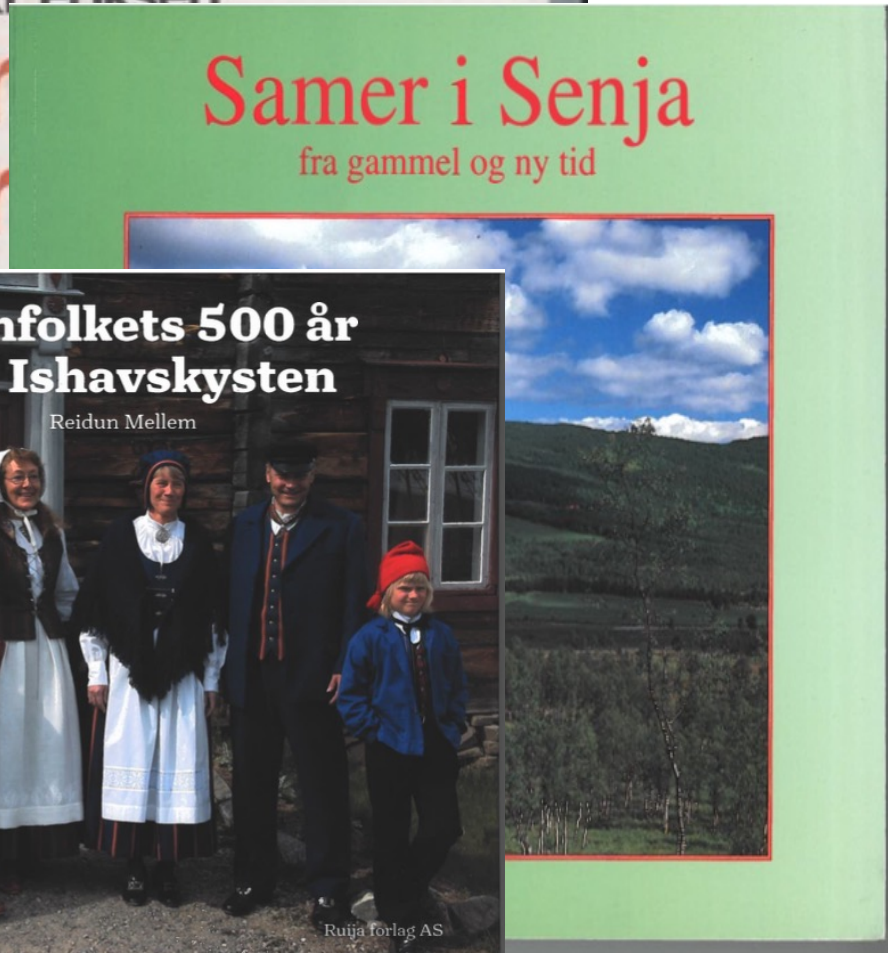
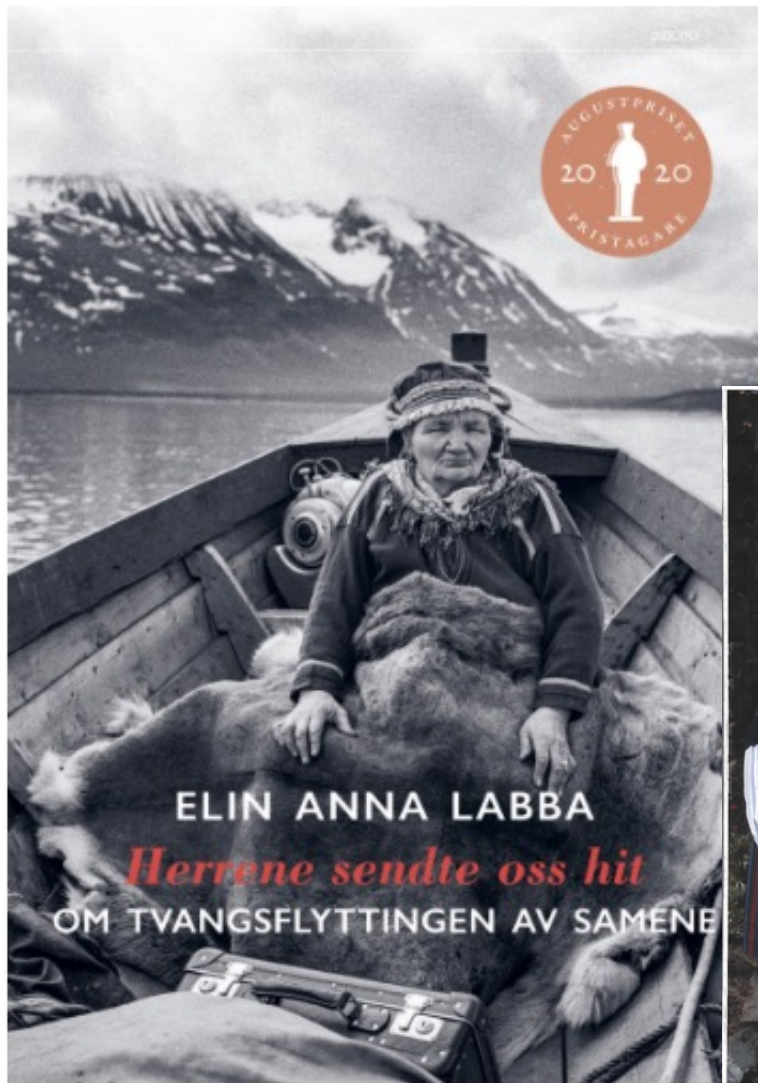
Er arkivene tilgjengelige?

I arbeidet med tilgjengeliggjøring legges det i dag mest vekt på sortering, registrering, digitalisering og publisering på nett.

Mangler at det blir gjort arkivundersøkelser, at det undervises i arkivbruk på alle nivå i utdannelsessystemet, og at det formidles kunnskap om hva arkiv er og hvordan de blir til.

Hvem er vi i Troms?

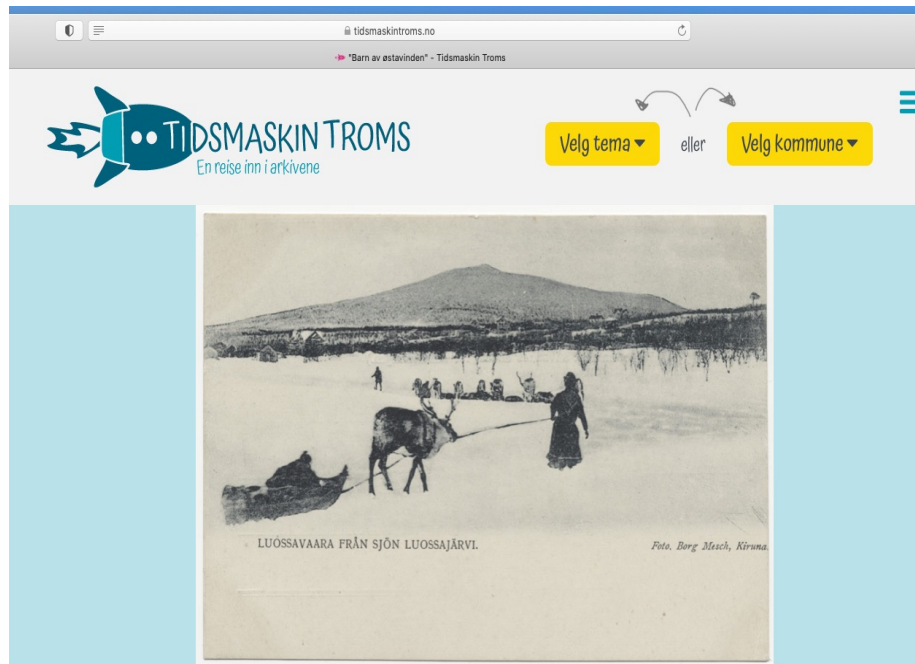
Hvordan synliggjøre det usynliggjorte?

- Samarbeide med andre kultur- og forskningsinstitusjoner.
- Foreta egne og oppmuntre andre til å gjøre arkivundersøkelser, dvs. utforske innholdet i arkivene.
- Arbeide for enklere adgang for forskere.
- Vise mer åpenhet mot publikum og samfunnet for øvrig for å formidle kunnskap.
- Flette inn urfolks- og minoritetsperspektiv i fortellingene om Troms.

Hvordan synliggjøre det usynliggjorte?

- Legge til rette for mer åpenhet – arkivarene ut mot publikum og publikum inn i arkivene;
 - Tidsmaskinen som formidlingskanal
 - DKS-tilbud i samarbeid med Sadio Nor
 - Nye lokaler for å kunne ta imot et større publikum

«Barn av østavinden»

«Barn av østavinden»

Perioden fra tidlig på 1800-tallet til tidlig på 1900-tallet kalles ofte for det store migrasjonsårhundret i vår historie. Migrasjon betyr flytting.

Barneinnvandring

En spesiell form for flytting var den såkalte barneinnvandringen fra det som i dag er de nordligste delene av våre naboland Sverige og Finland - kalt [Tornedalsområdet](#) - til kysten av Troms.

Samiske og kvenske barn ble sendt om våren med reindriftssamer, som flyttet reinsdyrene sine fra vinterbeitene i Nord-Sverige og Nord-Finland ut

Skoleprotokoll fra Balsfjord

En fortelling om barneinnvandring
www.tidsmaskintroms.no

Satt sammen av materiale fra:

- Kommunearchiv
- Statlig arkiv
- Svenske arkiv
- Privatarkiv
- Foto fra museer
- Lydopptak
- Dokumentarisk og skjønnlitterær litteratur
- Bygdebøker